

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(Обн., ДВ, бр. 26 от 1986 г. и 27 от 1986 г.; доп., бр. 6 от 1988 г.; изм. и доп., бр. 21 от 1990 г.; изм., бр. 30 и 94 от 1990 г., бр. 27 от 1991 г.; доп., бр. 32 от 1991 г.; изм., бр. 104 от 1991 г.; доп., бр. 23 от 1992 г.; изм. и доп., бр. 26 от 1992 г.; доп., бр. 88 от 1992 г.; изм. и доп., бр. 100 от 1992 г.; бр. 69 от 1995 г. - Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г.; доп., бр. 87 от 1995 г.; изм. и доп., бр. 2 от 1996 г.; изм., бр. 12 от 1996 г.; изм. и доп., бр. 28 от 1996 г.; изм., бр. 124 от 1997 г.; доп., бр. 22 от 1998 г.; бр. 52 от 1998 г. - Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 1998 г.; доп., бр. 56, 83 и 108 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 133 от 1998 г., бр. 51 от 1999 г.; доп., бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 110 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 25 от 2001 г.; изм., бр. 1 и 105 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 120 от 2002 г., бр. 18 от 2003 г.; изм., бр. 86 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 95 от 2003 г.; бр. 52 от 2004 г., бр. 19 от 2005 г.; изм., бр. 27 от 2005 г.; доп., бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 76 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 83 от 2005 г.; изм., бр. 105 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 24 от 2006 г.; изм., бр. 30 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 48, 57 и 68 от 2006 г.; изм., бр. 75 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 102 от 2006 г.; доп., бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 40, 46, 59 и 64 от 2007 г.; доп., бр. 104 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 43, 94, 108 и 109 от 2008 г., изм., бр. 35, 41 и 103 от 2009 г., изм. и доп., бр. 15 от 2010 г., доп., бр. 46 от 2010 г., изм. и доп., бр. 58 от 2010 г., доп., бр. 77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 91 от 2010 г., изм. и доп. бр. 100 и бр. 101 от 2010 г.)

§ 1. В чл. 173 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 изр. първо се изменя така:

“До 31 декември на предходната календарна година работодателят утвърждава график за ползването от работниците и служителите на платения годишен отпуск за следващата календарна година след консултации с представителите на синдикалните организации и представителите на работниците и служителите по чл. 7, ал. 2.”

2. В ал. 7 т. 3 се изменя така:

“3. в случай че до определената в графика по ал. 1 начална дата за ползване на отпуска, работникът или служителят не е поискал ползването му.”

§ 2. В чл. 176 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

“(2) По писмено искане на работника или служителя и със съгласието на работодателя ползването на част от платения годишен отпуск в размер не повече от 10 работни дни може да се отложи за следващата календарна година.”

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

3. Досегашната ал. 3 се отменя.

§ 3. Създава се чл. 176а:

“Погасяване на правото на ползване

Чл. 176а. (1) Когато платеният годишен отпуск или част от него не е ползван до изтичане на две години от края на годината, за която се полага, независимо от причините за това, правото на ползването му се погасява по давност.

(2) Когато платеният годишен отпуск е отложен при условията и по реда на чл. 176, ал. 3, правото на работника или служителя на ползването му се погасява по давност след изтичане на две години от края на годината, в която е отпаднала причината за неползването му.”

§ 4. Член 224, ал. 1 се изменя така:

“При прекратяване на трудовото правоотношение работникът или служителят има право на парично обезщетение за неизползвания платен годишен отпуск, правото на ползване за който не е погасено по давност. Обезщетението за неизползвания отпуск се определя пропорционално на времето, което се признава за трудов стаж.”

§ 5. В преходните разпоредби се създават § 3ж и § 3з:

“§ 3ж. Неизползваният платен годишен отпуск или част от него за 2010 г., включително и отложеният по реда на чл. 176, ал. 1, може да се ползва до 31 декември 2012 г.

§ 3з. Графикът за ползването на платения годишен отпуск за 2011 г. се утвърждава по реда на чл. 173, ал. 1 до 31 март 2011 г.”

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 6. В Закона за държавния служител (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г., изм., бр. 1 от 2000 г., изм. и доп., бр. 25, бр. 99 от 2001 г., изм., бр. 110 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., изм. и доп., бр. 95 от 2003 г., изм., бр. 70 от 2004 г., изм. и доп., бр. 19 от 2005 г., бр. 24, бр. 30, бр. 102 от 19.12.2006 г., изм., бр. 59, бр. 64 от 7.08.2007 г., изм. и доп., бр. 43, бр. 94, бр. 108 от 2008 г., изм., бр. 35 от 2009 г., изм. и доп., бр. 42 от 2009 г., изм., бр. 74 и бр. 103 от 2009 г., изм., бр. 15 от 2010 г., доп., бр. 46 от 2010 г., изм. и доп., бр. 58 и бр.

77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 91 от 2010 г., изм., бр. 97 от 2010 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. Член 57 и неговото заглавие се изменят така:

“Ползване на платения годишен отпуск

Чл. 57. (1) Платеният годишен отпуск се ползва наведнъж или на части през календарната година, за която се полага, в съответствие с утвърден от органа по назначаването график.

(2) До 31 декември на предходната календарна година органът по назначаването утвърждава график за ползването от държавните служители на платения годишен отпуск за следващата календарна година след консултации с представителите на синдикалните организации, ако има такива. Графикът се изготвя така, че да се даде възможност на всички държавни служители да ползват платения си годишен отпуск до края на календарната година, за която се полага.

(3) Държавният служител ползва платения си годишен отпуск с писмено разрешение на органа по назначаването в съответствие с графика по ал. 2. В случай че в периода, посочен в графика, държавният служител се намира в друг отпуск, той може да ползва полагащия му се платен годишен отпуск по друго време в рамките на същата календарна година.

(4) Органът по назначаването е длъжен да разреши ползването на платения годишен отпуск на държавния служител, когато той е поискан за периода, посочен в графика по ал. 2, освен ако ползването му е отложено по реда на чл. 59.

(5) На работниците и служителите, които изповядват вероизповедание, различно от източноправославното, органът по назначаването е длъжен да разреши по техен избор ползване на част от годишния платен отпуск или неплатен отпуск за дните на съответните религиозни празници, но не повече от броя на дните за източноправославните религиозни празници по чл. 55, ал. 1.”

2. В чл. 59 се правят следните изменения и допълнения:

а) създава се нова ал. 2:

“(2) По писмено искане на държавния служител и със съгласието на органа по назначаването ползването на част от платения годишен отпуск в размер не повече от 10 работни дни може да се отложи за следващата календарна година.”

б) досегашната ал. 2 става ал. 3;

в) досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

“(4) Органът по назначаването издава мотивирана писмена заповед, когато:

1. отлага ползването на част от отпуска по реда на ал. 1;
2. отказва да отложи ползването на част от отпуска в случаите по ал. 2;
3. отказва да разреши ползването на поискан отпуск в други случаи.”

г) досегашната ал. 4 става ал. 5;

д) досегашната ал. 5 се отменя.

3. Създава се чл. 59а:

“Погасяване на правото на ползване

Чл. 59а. (1) Когато платеният годишен отпуск или част от него не е ползван до изтичане на две години от края на годината, за която се полага, независимо от причините за това, правото на ползването му се погасява по давност.

(2) Когато платеният годишен отпуск е отложен при условията и по реда на чл. 59, ал. 3, правото на държавния служител на ползването му се погасява по давност след изтичане на две години от края на годината, в която е отпаднала причината за неползването му.”

4. Член 61, ал. 2 се изменя така:

“При прекратяване на служебното правоотношение държавният служител има право на парично обезщетение за неизползания платен годишен отпуск, правото на ползване за който не е погасено по давност. Обезщетението за неизползания отпуск се определя пропорционално на времето, което се признава за служебен стаж.”

5. В преходните и заключителните разпоредби се създава § 8в и § 8г:

“§ 8в. Неизползваният платен годишен отпуск или част от него за 2010 г., включително и отложеният по реда на чл. 59, ал. 1, може да се ползва до 31 декември 2012 г.

§ 8г. Графикът за ползването на платения годишен отпуск за 2011 г. се утвърждава по реда на чл. 57, ал. 2 до 31 март 2011 г.”

§ 7. Законът влиза в сила от датата на обнародването му в Държавен вестник, с изключение на § 4 и § 6, т. 4, които влизат в сила от 1 януари 2012 г.

МОТИВИ

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

С приетия през м. юли м. г. Закон за изменение и допълнение на Кодекс на труда беше въведен нов ред за ползване на платения годишен отпуск през календарната година, за която се отнася. Предвидени бяха две възможности за отлагане на ползването му: от работодателя при важни производствени причини, но не повече от 10 работни дни - през следващата календарна година, и когато през календарната година, за която се отнася, работникът или служителят не е имал възможност да го ползва изцяло или отчасти поради ползване на отпуск за временна неработоспособност, за бременност, раждане и осиновяване или за отглеждане на малко дете - наведнъж в календарната година, в която е отпаднала причината за неползването му.

Предвидена беше и двугодишна погасителна давност на правото на ползване на платен годишен отпуск.

При прилагане на тези разпоредби обаче възникнаха различия при тълкуването им. Това налага да бъдат приети нови промени в Кодекса на труда, чрез които да се изключи възможността за различно тълкуване, както и да се преодолее до известна степен противоречието, породено от стриктните разпоредби за ползването на платения годишен отпуск и възможностите за неговото отлагане и прилагането на погасителната давност.

С оглед правилното планиране на ползването на отпуските от работниците и служителите и възможността да се ползват още от началото на календарната година, за която се отнасят, в законопроекта е предвидено работодателят да утвърждава графика за ползването им до 31 декември на предходната календарна година.

За да се гарантира навременното ползване на отпуска в случай на бездействие от страна на работника или служителя, се урежда правото на работодателя да предостави едностранно отпуска, без да е необходимо да изчаква да изтекат 5 работни дни след определената в графика начална дата за ползване.

Предвидена е и възможността по писмено искане на работника или служителя и със съгласието на работодателя ползването на част от платения годишен отпуск в размер не повече от 10 работни дни да може да се отложи за следващата календарна година.

С отделен текст е регламентирано погасяване на правото на ползване на платения годишен отпуск, когато платеният годишен отпуск или част от него не е ползван до изтичане на две години от края на годината, за която се полага, независимо от причините за това.

След обявяването за противоконституционна частта от текста “за текущата календарна година пропорционално на времето, което се признава за трудов стаж, и за неизползвания отпуск, отложен по реда на чл. 176” на разпоредбата на чл. 224, ал. 1 от Кодекса на труда, която влиза в сила от 1 януари 2012 г., възниква необходимост от прецизирането ѝ. Поради това в законопроекта изрично е предвидено, че обезщетението за неизползвания отпуск се определя пропорционално на времето, което се признава за трудов стаж.

С изрична преходна разпоредба е уредено, че неизползваният платен годишен отпуск или част от него за 2010 г., включително и отложеният по реда на чл. 176, ал. 1, може да се ползва до 31 декември 2012 г.

Също така изрично е регламентирано, че графикът за ползването на платения годишен отпуск за 2011 г. се утвърждава по реда на чл. 173, ал. 1 до 31 март 2011 г.

С предложените изменения и допълнения на Закона за държавния служител се предвижда утвърждаване на график за ползването на платения годишен отпуск от държавните служители до 31 декември на предходната година, както и възможност по писмено искане на държавния служител и със съгласието на органа по назначаването ползването на част от платения годишен отпуск в размер не повече от 10 работни дни да може да се отложи за следващата календарна година.

С изрични преходни разпоредби, както в Кодекса на труда, е уредено ползването на неизползвания отпуск или част от него за 2010 г., включително и отложения по реда на чл. 59, ал. 1, както и срокът за утвърждаване на графика за 2011 г.

11.01.2011 г.

Вносител:

Светлана Ангелова

Станка Шайлекова